

BEDÖMARGRUPPENS YTTRANDE Avdelning
Utvärderingsavdelningen

Lärosäte: Umeå universitet
Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet bild.
Samlat omdöme: Hög kvalitet
<p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Förutsättningar vara tillfredsställande.</p> <p>Inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) finns tillfredsställande vetenskaplig kompetens och de flesta lärare är tillsvidareanställda. De flesta av de undervisande lärarna inom utbildningen har genomgått högskolepedagogiska kurser och har ämneslärarexamen. För lärare inom UVK finner bedömargruppen att ett viktigt utvecklingsområde är att skaffa rutiner för hur alla lärare mer långsiktigt kan garanteras forskning inom sina tjänster för att säkerställa fortsatt kvalitet. Motsvarande gäller inte för inriktningen bild eftersom lärarnas tid för kompetensutveckling och forskning skapar mycket goda förhållanden för forskning och utveckling och förankring av dessa i utbildningen. Lärosätet gör också olika strategiska satsningar med olika typer av forskningsmedel, gästprofessur i estetiska ämnen, medel för doktorander i bild vartannat år. Bedömargruppens rekommendation är dock att stärka kompetensen med att en professur i bildpedagogik/bilddidaktik samt att en konstnärlig lektor med bildinriktning bör rekryteras för att kvalitetssäkra arbetet med den konstbaserade undervisningen. Sammantaget är antalet lärare och deras kompetens är i stort tillfredsställande på både kort och lång sikt.</p> <p>Även utbildningsmiljön bedöms vara tillfredsställande men den skulle stärkas till följd av de ovan nämnda rekryteringarna. Många forskningsprojekt inom miljön anknyter innehållsmässigt till relevanta delar av UVK. Av betydelse för lärarutbildning bedrivs forskning inom flera områden och inom flera fält som rör till exempel professionen, ledarskap, betyg och bedömning. En vetenskaplig förankring till bildläraryrket sker genom en variation av undervisningsformer, VFU, yrkesverksamma lärare och praxisnära forskning, men också genom de mycket goda förhållanden för kompetensutveckling och forskning som lärarna erhåller. De tre doktoranderna i bildämnet, liksom skolnära forskningsprojekt, stärker ytterligare forskningsanknytningen i utbildningen. I syfte att samla de konstnärliga verksamheterna gör lärosätet framöver en samordning av lokaler, resurser, kompetensområden på ett flertal högskolor i en sammanhållande struktur under humanistisk fakultet. Bedömargruppen rekommenderar att bildämnets behov bevakas i denna process, för att inte kvalitet och förutsättningar för området bild ska försämrats utan istället stärkas, då miljön även har ett nationellt värde.</p> <p>Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara tillfredsställande.</p>

Målet gällande om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls. Ämnesstudierna karaktäriseras av bredd och djup, och täcker innehållsmässigt såväl teoretiskt som praktiskt fältet visuell kultur. Lärosätets upplägg av utbildningen med grundläggande, befästade och fördjupande nivå borgar för att en progression skapas genom utbildningen, ger överblick och binder samman utbildningarnas vetenskapliga, konstnärliga och professionsinriktade delar på ett föredömligt sätt som säkerställer en progression. Bedömargruppen uppfattar dock en motsättning där förhållandet mellan teoristudier och ämnesdidaktik inte framstår som lika tydlig. Därför rekommenderas lärosätet att på ett tydligare och mer lyhört sätt skapa strukturer för studentdeltagande i dessa processer.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. Lärosätet uppvisar en målmedveten, sammanhållen utbildning i vetenskaplig metod och ett vetenskapligt förhållningssätt genom hur kunskaps- och vetenskapsteori introduceras. Bedömargruppen finner att systematiken med "grundläggande", "befästade" och "fördjupande" är ett gott sätt att organisera utbildningen och garantera progression. Både kvalitativa och kvantitativa metoder behandlas och examineras. Fördjupning ska framförallt ske i det självständiga arbetet som skrivs inom ämnet vilka bedömts hålla mycket tillfredsställande kvalitet. Bildkurserna genomsyras av att utveckla kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet utifrån upplägget kring progression, vilket bedömargruppen noterar som gott. Studenterna har mycket goda förutsättningar gällande lokaler och verkstäder, och får en gedigen grund att utveckla olika bild- och hantverkstekniker. En variation av undervisningsformer länkar samman praktiska och teoretiska delar på ett tillfredsställande sätt. Ett särskilt styrkeområde är samverkan med Bildmuseet. Bedömargruppen anser att ett utvecklingsområde är att ge studenterna möjlighet att ytterligare fördjupa kunskaperna i metoder tidigare under utbildningen och att tydliggöra kopplingen mellan kvantitativa metoder inom UVK och inom bild.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Genomgående krävs att studenterna gör kopplingar till relevant litteratur och forskning och målpåfyllelse säkerställs med examinationer såsom skriftlig hemtentamen, salstentamen, dagbok för den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU-dagbok) och en skriftlig inlämningsuppgift. Det finns en tydlighet i hur lärosätet beskriver studentens gradvisa utveckling av reflektion över forskningsresultat och professions- och ämnesutveckling. Förhållandet mellan ämneskurser, UVK-kurser och VFU-kurser framkommer dock inte och bedöms vara ett angeläget utvecklingsområde för lärosätet. Eftersom samtliga självständiga arbeten har bedömts hålla hög kvalitet anser bedömargruppen att studenterna genom utbildningen utvecklar sin färdighet och förmåga att bidra till kunskapsutvecklingen inom ämnet på ett mycket tillfredsställande sätt.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls eftersom lärosätet ger flera goda exempel på hur målet vävs in i kurser och examineras på flera olika sätt. Det ges under utbildningen övningar innan och mellan VFU-kurserna, där bland annat rollspel möjliggör för studenterna att öva och visa sin förmåga till didaktiska val och analyser. Det är berömvärt att målpåfyllelse säkerställs på det sättet, eftersom det tränar studenterna i kunskaper som är för professionen relevanta. Utifrån de studier i material och teknik som ingår i kurser skall studenten tillämpa och planera för undervisning gentemot en tänkt målgrupp elever. Studenterna genomför också konstpedagogiska workshops med externa grupper från förskola till gymnasieskola, vilket tränar förmågan att leda barn och elever i olika åldrar. Befästningen av ämnesdidaktiska kunskaper

sker också i VFU-kurser. Kopplingarna till yrkesliv tillhandahålls av lärosätet med trepartssamtal inom VFU, besök vid varje VFU-period, professionsförankring genom yrkesverksamma lärare, nätverkande, samverkan med Bildmuseet. Sammantaget skapar detta goda möjligheter för studenterna att förbereda sig för ett kommande yrkesliv och bildprofessionen. Dock kvarstår bedömargruppens rekommendation om att ämnesdidaktiken i utbildningen bör stärkas. Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls eftersom studenterna tränas i att planera, genomföra, utvärdera och utveckla sin undervisning, så att varje elev stimuleras och utvecklas. Det sker genom olika kurser med tillhörande examination. Bedömargruppen hade önskat en tydligare bild av hur progressionen sker inom UVK och VFU relaterat till kurser i ämne- och ämnesdidaktisk. Dock är progressionen tydlig inom bild. I en senare kurs planerar studenten ett helt undervisningsprojekt med utgångspunkt i planerade lektioner i samverkan med konstpedagogisk verksamhet vid Bildmuseet. Här höjs kraven på vetenskaplig förankring i mer avancerad vetenskaplig litteratur och på nivån av reflektion. Det framgår dock att kopplingen till internationell forskning behöver stärkas liksom kopplingen till flerspråkiga skolmiljöer, vilket enligt bedömargruppen är ett utvecklingsområde.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls. På en grundläggande nivå beskriver självvärderingen tydligt hur studenterna får möjlighet att utveckla de förmågor som målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling anger. Studenterna får i form av gruppövningar och i skrift resonera om ett case. Bedömargruppen anser att detta sätt att arbeta i viss mån kompenseras för vissa av de svårigheter som det innebär att ha den långa VFU:n så sent i utbildningen, men också att det rustar studenterna väl inför olika undervisningssituationer. Bedömargruppen ser dock relationen mellan UVK och ämneskurser i bild som ett utvecklingsområde för att en helhet ska skapas mellan i utbildningens olika delar. Moment relaterat kring hållbar utveckling behöver enligt bedömare stärkas, så att studenter får större del av dessa kunskaper. I utvecklingsarbetet rekommenderas att hållbar utveckling förankras i bildlärarutbildningen inte minst som didaktisk resurs.

Jämställdhetsperspektivet beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande. Det sker på många olika sätt och är ett styrkeområde framför allt inom bildkurserna. Inom UVK behöver lärosätet utveckla hur jämställdhet examineras. Studentbarometern som genomfördes 2016 visade att lärosätet utmärkte sig då studenterna till över 80 procent var nöjda med inslagen kring jämställdhet. I kurslitteratur beaktas att minst en titel per kurs skall ha ett uttalat genusperspektiv eller annat kritiskt perspektiv, och att könsfördelningen mellan författarna skall vara jämn (60/40). Även i arbetslaget och i uppgifter strävas en jämn könsfördelning så att inte traditionellt manliga och kvinnliga arbetsuppgifter reproduceras, vilket lärosätet beskriver som en utmaning, men där bedömargruppen anser att lärosätet arbetar fortlöpande med detta.

Utifrån lärosätets kvalitetssystem genomförs en rad uppföljningar på programnivå i form av nybörjarenkät och studiebarometer, säkring av examensmål i matris för program/examina samt programutvärderingar, såväl i mitten som i slutet på utbildningen. Bedömargruppen ser detta som en adekvat kvalitetssäkring. Studenterna genomför en digital skriftlig anonym kursutvärdering som publiceras på institutionens hemsida. Dessa synpunkter följs upp med efterkommande studentårskurs. I mitten av kurserna genomförs också muntliga utvärderingar och analoga skriftliga utvärderingar för att fortlöpande kunna förbättra kurserna. Bildlärararbetslaget ansvarar gemensamt

för uppföljningen. Ett utvecklingsområde är att metoder och enhetliga rutiner behöver stärkas inom samtliga kurser för hur studenterna ska få större inflytande över sin utbildning.

En avhopsanalys genomförs systematiskt två gånger per år via intervjuer med studenter som avslutat sin utbildning i förtid, vilket analyseras av Lärarhögskolans ledning och programråd. Kontinuerlig uppföljning av studierna, avhopp och genomströmning bidrar till att studenterna kan genomföra sina studier på utsatt tid. För att stödja studenterna att genomföra studierna inom planerad tid genomfördes under hösten 2018 ett pilotprojekt för att stärka deras skrivande. Projektet fördjupades under 2019. Men bedömargruppen ser oklarheter i systematiken i de förebyggande insatserna.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Studentperspektiv vara tillfredsställande.

Studentrepresentanter finns i alla beredande och beslutande organ, och där lärarstudenterna har en egen sektion inom studentkåren som tillvaratar studenternas intressen. Även på programnivå finns studentrepresentation, och dialog förs mellan ansvariga för lärarutbildningen och studentkåren. Informationsmöten hålls och på lärarutbildningens webbplats finns utbildningssidor med information och kontaktvägar. Flera av kontakterna mellan de kursansvariga och studenterna sker genom informella möten. Som ett led i detta är det särskilt viktigt att lärosätet arbetar med lärarnas tillgänglighet och snabb återkoppling till studenterna. Kvalitetsarbetet i ämneslärarprogrammet kan också följas av studenterna via lärplattformen Cambro. Det har skett förändringar utifrån synpunkter och initiativ från studenterna när det gäller utbildningsgången och progression. Bedömargruppen anser därmed att studenterna ges möjlighet att både uttrycka åsikter och delta i beslut gällande lärarutbildningen på ett tillfredsställande sätt på övergripande nivå. Däremot är studentdeltagandet på bildlärarutbildningen ett fortsatt utvecklingsområde, varför lärosätet uppmanas av bedömargruppen att fortsätta ett dialogiskt förhållningssätt till studenterna.

Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan vara tillfredsställande.

Samverkan med skolor är en viktig del i studenternas anknytning till arbetsliv och det sker via VFU, lärare som är yrkeslivsverksamma i skolan och praxisnära forskning. Detta anser bedömargruppen vara en viktig förberedelse inför professionen. Lärosätet framhåller den långa VFU:n som viktig i förberedelsen för det kommande yrkeslivet. Även bedömargruppen menar att kurserna inom VFU är viktiga för att förbereda studenterna för arbetslivet. Men gruppen ser det som problematiskt om en student befinner sig på samma skola med en handledare som studenten inte kan utvecklas tillsammans med. Målsättningen är att studenterna ska få stifta bekantskap med flera skolor med olika strukturella förutsättningar, men skriver inget om hur detta görs. Detta är därför att betrakta som ett utvecklingsområde. En styrka i utbildningen är enligt bedömargruppen att yrkesverksamma lärare och skolledare medverkar i seminarier. Studenterna ges även möjlighet att samverka med kulturinstitutioner och möta barn och elever i olika åldersgrupper, där ett särskilt styrkeområde är samverkan med Bildmuseet. Bildlärarutbildningen är aktiv i nationell och nordisk forskningssamverkan och nätverkande. Dock bedöms internationalisering, flerspråkighet och tillhandahållandet av interkulturella perspektiv som utvecklingsområden för lärosätet.

Utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömningsområde: Förutsättningar**Personal**

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Utifrån självvärderingen och den bifogade lärartabellen anser bedömargruppen att graden av vetenskaplig kompetens är tillfredsställande. En fördel är att flera lärare har forskning i sina tjänster, om än med stora skillnader i omfattning. Det är ett viktigt utvecklingsområde för lärosätet att skaffa rutiner för hur alla lärare mer långsiktigt kan garanteras forskning inom sina tjänster för att säkerställa fortsatt kvalitet. Enligt lärartabellen finns en viss övervikt i kompetens när det gäller ämnen och ämnesdidaktik. Bedömargruppen anser att den mer generella pedagogiska och didaktiska kompetensen kan stärkas. Denna obalans syns också i utbildningen och bedömargruppen anser att ett utvecklingsområde är att öka andelen renodlade pedagogiska och didaktiska inslag inom UVK för att ytterligare stärka utbildningens kvalitet.

Graden av professionsinriktad och pedagogisk kompetens bedöms vara tillfredsställande, enligt bedömargruppen. Kurser i högskolepedagogik ges, liksom handledarutbildning för handledarna inom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). De flesta av de undervisande lärarna inom utbildningen har genomgått högskolepedagogiska kurser och har ämneslärarexamen. Bedömare noterar att lärosätet i självvärderingen beskriver stora förhoppningar kopplade till VFU-lärares roll i utbildningen, där de förväntas tillhandahålla viktiga delar av studenternas utveckling till professionella pedagoger. Det är därför särskilt viktigt att lärosätet uppmärksammar VFU-lärarna som en del i lärosätets arbetslag för lärarutbildningen, och även skapar rutiner för att säkerställa deras kompetens och möjligheter till kompetensutveckling. Den sammantagna kompetensen på kort och lång sikt bedöms dock som tillfredsställande.

Av de undervisande lärarna är de flesta tillsvidareanställda vilket möjliggör en långsiktighet för utbildningen. För att säkerställa kompetensen genomförs enligt självvärdering varje år en översyn, och en kompetensutvecklingsplan tas fram och följs upp. Viss nyrekrytering har gjorts eller planeras att genomföras, vilket bedömargruppen ser som positivt. Lärosätet visar enligt bedömargruppen här på en medvetenhet om pensionsavgångar och behovet av strategier för att tillgodose behoven långsiktigt. I självvärderingen framgår också att alla lärare som undervisar har pedagogisk kompetens eller motsvarande, men det redogörs inte för hur relevant kompetensen är eller hur den får möjlighet att utvecklas. Vid intervjuerna framkommer att det finns strategier för hur detta ska hanteras inför framtiden, men det blev inte helt klarlagt för bedömare vad strategierna innebär eller hur de ska införas. Ett utvecklingsområde är därför att ta fram mer konkreta lösningar på hur kompetensförsörjningen inom UVK ska tillgodoses och att lärosätet planerar för en mer långsiktig kompetensutveckling i den årliga översynen och som en del av kompetensutvecklingsplanen.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Nivån på den vetenskapliga miljön uppfattas av bedömargruppen som tillfredsställande. Många forskningsprojekt inom miljön anknyter innehållsmässigt till relevanta delar av UVK. Forskning med

betydelse för lärarutbildningen bedrivs inom flera områden och inom flera fält som rör till exempel profession, ledarskap samt betyg och bedömning. Ett forskningsområde som rör lärande och minne binder ihop flera discipliner, såsom psykologi och medicinska perspektiv, med pedagogik och lärande.

Lärarna i UVK bedriver således egen forskning inom relevanta områden och studenterna erbjuds att vara delaktiga, till exempel genom att delta i olika undersökningar. De bjuds också in till att närvara vid exempelvis disputationer och seminarier. Ett annat exempel som ges är den kurs under UVK 1, där studenterna får möjlighet att ingå i en undersökning som bidrar till de undervisande lärarnas forskning. Detta i sig själv bidrar däremot inte till ett nära samband mellan forskning och utbildning, utan visar mer på en riktning och ambition. Hur sambandet säkerställs i resten av utbildningen, mer än genom litteraturlistor med relevant forskning, har däremot inte tydligt framkommit i underlagen. Det behöver tydliggöras hur forskningsmiljöerna inom pedagogik och didaktik åskådliggörs inom utbildningen. Bedömnarna fick intrycket av självvärderingen och intervjuerna att den största delen av den forskningsmiljö som är tillgänglig för studenterna är ämnesdidaktisk forskning. Bedömggruppen anser att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning, men att ett utvecklingsområde är att lyfta fram den pedagogiska och didaktiska forskning som finns inom UVK tydligare, för att studenterna ska kunna ta del av den.

Nivån på den professionsinriktade miljön bedöms även den som tillfredsställande. Lärosätet beskriver i sin självvärdering planer på att tillsätta ett samverkanslektorat som möjliggör för lärare att vara verksamma både på högskolan samt på gymnasieskolan och i årskurs 7–9. Bedömggruppen anser att lärosätet på så sätt kan erbjuda goda utvecklingsmöjligheter för kvaliteten på den professionsinriktade miljön. Den praktikinrä forskning som bedrivs på lärosätet möjliggör dessutom för både lärarna på skolorna och lärosätet att vara verksamma i bägge verksamheterna.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visar kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Lärosätet redovisar i självvärderingen hur examensmålen uppnås inom utbildningarna genom en uppdelning av vad som kallas "grundläggande", "befästade" och "fördjupande" kunskaper, färdigheter och förmågor. Utifrån den uppdelningen ges sedan exempel på hur de olika kursernas mål är formulerade och hur de relaterar till examensmålen. Lärosätet ger även exempel på uppgifter inom respektive kurs där studenterna får möjligheter att tränas i, eller visa på, de kunskaper som de förväntas förvärva. Bedömggruppen finner att uppdelningen i grundläggande, befästade och fördjupande kunskaper tjänar ett syfte för att säkerställa progression inom utbildningen.

Utifrån självvärderingen och det som framkom vid intervjuerna finns det en god grund för att uppnå målets samtliga delar, enligt bedömggruppen. Lärosätet visar sammantaget en målmedveten, sammanhållen utbildning i vetenskaplig metod och ett vetenskapligt förhållningssätt genom att kunskaps- och vetenskapsteori introduceras i kursen *Kunskap, vetenskap och forskningsmetodik*

(termin 1), där undervisningen bedrivs genom föreläsningar och genom olika former av gruppövningar. Syftet med gruppövningarna är dels att öva färdigheter, förmågor och förhållningssätt, dels att förankra mer faktabaserade inslag och att relatera dem till arbetet inom skolväsendet.

Den här inledande kursen tillgodoser enligt bedömargruppen de flesta av examensmålen. Målen examineras genom en skriftlig salstentamen och genom examinerande case-övningar där studenterna för godkänd kurs ska kunna tillämpa grundläggande kunskaps- och vetenskapsteoretiska insikter i en tänkt arbetssituation. Både kvalitativa och kvantitativa metoder behandlas och examineras i den inledande kursen. Den inledande kursens mål bearbetas sedan ytterligare i följande kurser där en tydlig progression framgår. Bedömargruppen finner detta sätt att organisera utbildningen som relevant med en klar tanke om progression och säkerställande av målet.

Som ett exempel hämtat från självvärderingen kan anges hur innehållet i kursen *Utbildningsvetenskap, undervisning och lärande* (termin 5) ytterligare förväntas befästa målet gentemot egenskaper relaterade till läraruppdraget. Uppgiften examineras genom en rapport med en litteraturstudie, som befäster både metodologiska kunskaper och kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Rapporten ska fokusera på ett relevant område för den framtida yrkesrollen som för godkänt betyg ska analyseras utifrån läroplansteoretiska och reflektivt didaktiska perspektiv samt anknyta till aktuell forskning.

Relevansen för den framtida yrkesrollen återkommer i den efterföljande kursen *Bedömning för och av lärande för åk 7–9 och gymnasium*, där studenternas kunskaper om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen ytterligare tränas. Målen säkerställs genom en individuell skriftlig tentamen. Bedömargruppen finner att det finns goda grunder för studenterna att uppnå målet, men vill samtidigt peka på att egenskaper relaterade till läraruppdraget inte ensidigt ska tolkas som att det endast ska förankras vetenskapligt. Studenterna ska också få möjligheter att få syn på aspekter av läraryrket som handlar om beprövad erfarenhet. Fördjupningen av målet sker enligt självvärderingen i den avslutande kursen *Examensarbete för ämneslärarexamen*, vilket skrivs inom ämnet.

Bedömargruppen finner det rimligt att en fördjupning av kunskaper sker i examensarbetskursen, men vill samtidigt som ett utvecklingsområde peka på att fördjupningar av kunskaper också kan ske tidigare under utbildningen. Utifrån redovisningen och systematiken som redovisas i självvärderingen och intervjuerna görs bedömningen att utbildningen erbjuder goda möjligheter för studenterna att nå målen.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

I självvärderingen framkommer hur flera kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) läggs upp utifrån den rådande systematiken med "grundläggande", "befästande" och "fördjupande". I

detta ges enligt bedömargruppen flera goda exempel på hur de olika examensmålen "vävs in" i kurserna och hur studenterna tränas gentemot de olika examensmålen. De angivna lärandemålen examineras genom exempelvis skriftlig hemtentamen, salstentamen, dagbok för den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU-dagbok) och en skriftlig inlämningsuppgift, där krav ställs på att studenterna kritiskt och självständigt kan tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter. Genomgående krävs att studenterna gör kopplingar till relevant litteratur och forskning. Bedömargruppen finner att systematiken som tillgodoser progressionen är tydlig och genomarbetad. De olika examinationsformerna borgar för att studenterna får goda möjligheter att kunna uppfylla examensmålet.

Inom VFU:n kan studenterna enligt bedömargruppen tränas till att utveckla yrkesverksamheten, genom att betydelsen av pedagogiskt ledarskap, sociala relationer och kommunikation betonas samt dess påverkan på didaktik och metodik. Ett exempel på hur detta konkret utformas är en VFU-kurs där det krävs att studenterna kan reflektera över och värdera sin professionsutveckling. Uppgiften examineras genom att studenterna för en VFU-dagbok som sedan examineras genom en skriftlig individuell uppgift, vilket kopplas till dagboken. Bedömargruppen bedömer VFU-kursen och dagboken som ett bra sätt att träna studenterna i de egenskaper som krävs för ett framgångsrikt yrkesutövande.

Under VFU genomförs även ett trepartssamtal mellan studenten, VFU-handledaren och VFU-läraren, där studentens undervisning bedöms och där studenten skriver en VFU-rapport för att ytterligare analysera sin undervisning. Slutligen ska studenten genomföra en självständig analys av ett empiriskt material insamlat under sin VFU-period, dra slutsatser och använda vetenskapliga källor genom att bearbeta, tolka och analysera insamlade data enligt vetenskapliga principer. Bedömargruppen finner att arbetssättet gynnar studenternas förmåga att föra samman erfarenheter vunna under praktiken med vetenskapliga resultat, så att de tränas i ett vetenskapligt förhållningssätt som bör användas när pedagogiska erfarenheter ska analyseras. Således anser bedömarerna att arbetssättet är en bra metod att träna studenterna i att skapa och utveckla en profession. Utifrån detta uppfattar bedömargruppen att studenterna bereds goda möjligheter inom sin utbildning att uppnå målet.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

I självvärderingen framkommer att redan i den inledande kursen *Ämneslärare som profession* ska studenterna göra en skriftlig uppgift där de förväntas ge "ett konkret förslag till en långsiktig strategi som lärare kan använda i sitt arbete med att utveckla och förbättra faktorer som påverkar pedagogisk verksamhet". För godkänd uppgift ska förslaget kopplas till relevant vetenskaplig litteratur. I den första terminens tredje kurs behandlas sedan centrala didaktiska begrepp och de relevanta lärandemålen examineras bland annat genom ett rollspel, där också digitala verktyg ska användas. Ett annat exempel ges från termin fem, där studenterna ska göra en undervisningsplanering som ska vara genomförbar och som examineras i form av en rapport. Bedömning tas upp i en senare kurs samma termin och förbereder för efterföljande VFU. I kurserna ingår praktiska övningar som förbereder studenterna för yrkesutövandet.

Utifrån de exempel som lärosätet ger i självvärderingen anser bedömargruppen att lärosätet genomgående tydliggör relevanta lärandemål med tillhörande examination och de successivt ökande kraven. Bedömargruppen finner detta sätt att säkerställa målet som berömvärdt, eftersom det på ett relevant sätt tränar den studerande i kunskaper som är relevanta inom professionen.

Under VFU-kurserna ställs studenterna inför prövningar att planera, genomföra, utvärdera och utveckla sin egen, men också andras undervisning. Det finns även en progression i kursmålen mellan UVK- kurserna, vilket är viktigt för att studenterna ska kunna utveckla sin förmåga under utbildningens gång. Det ges också övningar innan och mellan VFU-kurserna, där bland annat rollspel möjliggör för studenterna att öva och visa sin förmåga till didaktiska val och analyser. Flera skriftliga inlämningar testar också studenternas förmåga att didaktiskt analysera: dels allmänt, dels i relation till deras undervisningsämne.

Utifrån självvärderingen och intervjuerna uppmärksammar bedömargruppen en viss sårbarhetsproblematik på grund av att den långa VFU:n kommer sent i utbildningen. Även om den samlade bedömningen är att studenterna är väl rustade för denna långa VFU så återstår det fortfarande oklarheter om hur utbildningen tidigt ska kunna fånga upp och stötta studenter som hamnar i svårigheter i mötet med elever i en undervisningssituation. Att utveckla strategier som fångar upp studenter som först inför en elevgrupp hamnar i svårigheter, betraktar bedömargruppen som ett utvecklingsområde i utbildningen.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Utifrån självvärderingen framgår att studenterna tränas i att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning så att varje elev stimuleras och utvecklas. Detta synliggörs genom att ett antal lärandemål med tillhörande examination redovisas. Ett exempel på lärandemål finns i VFU-kursen *Att undervisa i ämne*, där studenterna enligt självvärderingen ska "kunna planera, genomföra och reflektera kring undervisning utifrån verksamhetens mål och aktuella elevgruppers förkunskaper och förutsättningar". Elevers olika förutsättningar återkommer även i ett lärandemål i den sista VFU-kursen. Ett annat exempel är ett lärandemål i utbildningens avslutande UVK-kurs: "känna till och förstå grunderna för arbetet med systematiskt kvalitetsarbete och utifrån det förstå lärarens roll i arbetet med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling". I självvärderingens avslutande analys och värdering noteras särskilt att en nära integration finns mellan UVK, VFU, ämnen och ämnesdidaktik. Bedömargruppen finner ambitionen lovvärd, men hade önskat ytterligare information om hur progression inte bara sker mellan UVK och VFU, utan också hur progressionen inom UVK och VFU relateras till kurser inom de olika ämnena.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt
Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

På en grundläggande nivå beskrivs det i självvärderingen tydligt hur studenterna får möjlighet att utveckla de förmågor som målet anger. I kursmålen för kursen *Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön* nämns de mänskliga rättigheterna explicit. Studenterna får även möjlighet att praktiskt öva i form av gruppövningar och skriftligt resonera om ett case, enligt självvärderingen och intervjuerna. Seminariet leds av en verksam gymnasielärare, vilket kan ge studenterna viktiga lärdomar och insikter i hur det pedagogiska arbetet ute i "verkligheten" fungerar. Bedömggruppen anser att sättet att arbeta i viss mån kompenserar för vissa av de svårigheter det innebär att ha den långa VFU:n så sent i utbildningen, men också att arbetssättet i många fall rustar studenterna väl för att möta "verkligheten" ute i undervisningssituationer.

Kursen *Specialpedagogik* består av föreläsningar, seminarier och workshoppar där studenterna tränas att i samverkan med en skola stödja elever med funktionsnedsättning och se både möjligheter och hinder. Utifrån skollagen ska studenterna även analysera och föreslå åtgärder för att bemöta elever utifrån deras specifika förutsättningar och eventuella svårigheter. Bedömgarna uppfattar att exemplen visar att utbildningen har flera goda inslag i där studenterna får träna, analysera och diskutera detta utifrån både teoretiska och praktiska exempel.

Kursen *Bedömning av och för lärande* behandlar barns rättigheter till lika villkor och utbildning enligt barnkonventionen, som tenteras genom en skriftlig examinationsuppgift. I kursen *Profession och vetenskap* behandlas lärarens roll, arbete och skolans uppdrag utifrån lagar och policyer samt vad det innebär att arbeta i en politiskt styrd organisation där läraren som myndighetsperson behandlas, liksom tystnadsplikt, sekretess samt offentlighets- och skollagen. Här tränas studenterna i att föra juridiska och etiska resonemang. Även här tolkas skoljuridiska frågeställningar utifrån fallbeskrivningar. Ett utvecklingsområde som lärosätet anger i självvärderingen är hållbar utveckling relaterad till miljö och klimat. Detta berörs i begränsad omfattning under den första terminen, men lärosätet menar att detta behöver förstärkas så att även studenter i andra ämnen än exempelvis biologi och naturkunskap får större del av dessa kunskaper. Även bedömggruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Enligt självvärderingen behandlas jämställdhetsperspektivet i flera kurser och utgår från lärosätets handlingsplan för jämställdhetsintegrering, som återfinns under samlingsbegreppet "lika värde". Under den första terminen behandlas genusperspektiv och stöds av kurslitteratur och gruppövningar som lägger grunden för examinationen. Perspektivet befästs och fördjupas i andra kurser och studenterna förväntas uppnå lärandemålen genom kurslitteratur, föreläsningar, gruppövningar och case-övningar.

Lärosätet strävar enligt självvärderingen efter en jämn könsfördelning i bemanningen, vilket i princip uppnås inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK). I självvärderingen anges som en styrka den starka genusvetenskapliga forskningsmiljön som involverar samtliga fyra fakulteter och flera av de lärare som undervisar i UVK tillhör miljön. Anonyma tentamina och ett medvetet val av kurslitteratur är andra faktorer som framhålls i självvärderingen. På programnivå nämns att lärosätet vid sammansättningen av beredande och beslutande organ eftersträvar en jämn könsfördelning. Jämställdhetsperspektivet beaktas också när antagningsciffror, genomströmning och avhopp

analyseras. Enligt Studentbarometern 2016 var hela 80 procent av lärarstudenterna nöjda med hur jämställdhetsfrågorna behandlades.

Bedömggruppen uppfattar att utbildningen i sin helhet behandlar jämställdhet, men noterar samtidigt att beskrivningarna i såväl självvärderingen och intervjuerna inte till fullo klargör hur jämställdhet examineras inom utbildningen. Därför är den här delen något som skulle kunna utvecklas mer inom UVK.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Enligt självvärderingen följs utbildningen upp på flera sätt. Organisation finns för hur kursutvärderingar ska hanteras. Varje kurs inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) utvärderas skriftligt, och kompletteras ibland även med muntliga utvärderingar. Resultaten behandlas och återkopplas på en rad sätt, till exempel via webbplatsen och genom en sammanställning över vad som bör åtgärdas. I inledningen av varje ny kurs kommuniceras vilka förändringar som gjorts baserat på utvärderingar och varför. Lärarlaget diskuterar de synpunkter som har kommit fram. Involverade institutioner sammanträder 1–2 gånger per år för att diskutera eventuella förändringar, och speciella UVK-dagar ordnas varje termin. För två av UVK-kurserna anges att utvärderingar sker via webb-formulär, vilket inte lett till en acceptabel svarsfrekvens. I en kurs får studenterna tillfälle att ställa frågor och lämna synpunkter under kursens gång. Avsikten med detta förfarande är att öka deltagandet i den slutliga kursutvärderingen.

Ett utvecklingsområde som bedömarna har lokaliserat är att utveckla rutiner för studenterna att ge synpunkter. I etablerade kanaler borde studenterna kunna framföra förändringsförslag under kursers genomförande, till exempel genom utvärderingar mitt i en kurs.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Genomströmning och avhopp analyseras systematiskt två gånger per år via intervjuer med de studenter som avslutat sin utbildning i förtid. För att stödja studenterna i deras studier genomfördes under hösten 2018 ett pilotprojekt för att stärka deras skrivande och därmed deras möjligheter att genomföra studierna inom planerad tid. Projektet fördjupades under hösten 2019. Andra stödfunktioner som anges i självvärderingen är lärosätets studievägledare, studenthälsan och en studieverkstad, där studenterna kan få stöd i sitt akademiska skrivande.

Utifrån de beskrivningar i självvärderingen och utifrån vad som framkom vid intervjuerna har bedömggruppen fortfarande svårt att avgöra om det finns en systematik i de förebyggande insatser som genomförs för att studenterna ska klara utbildningen på avsatt tid. Att utveckla en större systematik i hur lärosätet stöder studenterna i att klara sin utbildning inom avsatt tid är därför ett utvecklingsområde.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Studentens möjligheter till inflytande säkras enligt självvärderingen på flera sätt. Studentrepresentation finns i samtliga beredande och beslutande organ. Kursutvärderingar, informationskanaler via lärplattformen, webbplatsen och informella kontakter nämns som ytterligare exempel på möjligheter för studenterna att ta en aktiv roll för att utveckla utbildningen och dess innehåll. En utmaning beskrivs vara de stora studentgrupperna i några av kurserna i utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK). Även på programnivå finns studentrepresentation i samtliga beredande och beslutande organ och dialog förs mellan ansvariga för lärarutbildningen och studentkåren. Informationsmöten hålls och på lärarutbildningens webbplats finns speciella utbildningssidor med information och kontaktvägar.

Bedömargruppen finner att tillfredsställande rutiner finns på plats, men kan utifrån självvärderingen och intervjuerna inte bedöma hur studeranderepresentationen utvecklas över tid eller hur studenternas närvaro ser ut i praktiken. Lärosätet bör därför följa upp detta för att säkerställa studenternas representation i olika beslutande och rådgivande organ och forum.

Kursvärderingar genomförs efter varje genomförd kurs och resultatet på dem återkopplas till studenterna. Kursvärderingarna genererar även förslag på förändringar i kursernas utformning, som påverkar nästkommande kurser. Studenterna kan kontakta de kursansvariga och studierektorn, men på vilket sätt och i vilken form kan inte utläsas av självvärderingen. Vid intervjuerna framkom att flera av kontakterna mellan de kursansvariga och studenterna sker genom informella möten.

Som ett led i detta finner bedömargruppen det som särskilt viktigt för lärosätet att arbeta med läraernas tillgänglighet och snabb återkoppling till studenterna. Det genomförs ventilationsträffar vid mitten av vissa UVK-kurser och då finns möjlighet för studenterna att påverka under kursens gång. Detta är ett utvecklingsområde enligt bedömarnas uppfattning, eftersom metoder och enhetliga rutiner för att stärka den här möjligheten inom samtliga kurser borde kunna utvecklas.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Bedömargruppen bedömer att de kontakter med arbetslivet som studenterna får under sin utbildning är tillfredsställande. I programmet medverkar adjungerade lärare, och bland annat genomför studenterna övningar utifrån verkliga undervisnings- och skolsituationer. Yrkesverksamma lärare och skollidare medverkar i seminarier, vilket bedömargruppen bedömer som en styrka i utbildningen. Det ger information både till studenter och kursansvariga institutioner om utbildningens anpassning till arbetslivet. Även forskare och doktorander bidrar till att öka studenternas kunskap om arbetslivet och eventuell forskning.

Kurserna inom verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är enligt bedömargruppen viktiga för att studenterna ska förberedas för arbetslivet, och enligt självvärderingen är målsättningen att

studenterna ska få lära känna flera skolor med olika förutsättningar under utbildningen. Ett utvecklingsområde som framgår av självvärderingen är att kursinslag om den politiska och organisatoriska styrningen av skolan bör läggas tidigare i utbildningen än vad som sker i dag. Bedömarna stödjer lärosätet i uppfattningen att studenterna, därigenom blir bättre förberedda. Lärarutbildningens styrelse och programråd har representanter från arbetslivet, och det finns ett VFU-handledarnätverk. Det anser bedömargruppen borgar för att kvalitetsfrågor om VFU har ett forum där de här diskussionerna kan föras. Alumnuppföljningen vartannat år ger värdefull information om hur utbildningen förbereder studenterna för arbetslivet, vilket bedömarna anser ytterligare bidrar till att stärka kvaliteten på utbildningen.

Den långa VFU:n framhävs som viktig i förberedelsen för det kommande arbetslivet. Att den är så lång och att studenterna befinner sig på samma skola upplever bedömargruppen som problematiskt om de skulle hamna på en skola med en handledare som de inte kan utvecklas tillsammans med. Lärosätet skriver i självvärderingen att målsättningen är att studenterna ska få stifta bekantskap med flera skolor med olika strukturella förutsättningar, men skriver inget om hur detta görs. Även efter intervjuer kvarstår frågor om det. Därför bedömer bedömargruppen att detta är ett utvecklingsområde.

Samlat omdöme utbildningsvetenskaplig kärna

Bedömning med motivering: *Tillfredsställande*

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom utbildningsvetenskaplig kärna vägs samman med motsvarande bedömningar inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

Det finns tillfredsställande vetenskaplig kompetens och de flesta lärare är tillsvidareanställda. De flesta av de undervisande lärarna inom utbildningen har genomgått högskolepedagogiska kurser och har ämneslärarexamen. Bedömargruppen finner det som ett viktigt utvecklingsområde för lärosätet att skaffa rutiner för hur alla lärare mer långsiktigt kan garanteras forskning inom sina tjänster för att säkerställa fortsatt kvalitet.

Det finns också en tillfredsställande utbildningsmiljö. Många forskningsprojekt inom miljön anknyter innehållsmässigt till relevanta delar av UVK. Av betydelse för lärarutbildning bedrivs forskning inom flera områden och inom flera fält som rör till exempel professionen, ledarskap, betyg och bedömning.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. Lärosätet uppvisar en målmedveten, sammanhållen utbildning i vetenskaplig metod och ett vetenskapligt förhållningssätt genom hur kunskaps- och vetenskapsteori introduceras. Bedömargruppen finner att systematiken med "grundläggande", "befästande" och "fördjupande" är ett gott sätt att organisera utbildningen och garantera progression. Både kvalitativa och kvantitativa metoder behandlas och examineras. Fördjupning ska framförallt ske i det självständiga arbetet som skrivs inom ämnet. Det finner bedömargruppen rimligt men vill samtidigt som ett utvecklingsområde peka på att fördjupningar av kunskaper också kan ske tidigare under utbildningen.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Genomgående krävs att studenterna gör kopplingar till relevant litteratur och forskning och målpåfyllelse säkerställs med examinationer såsom skriftlig hemtentamen, salstentamen, dagbok för den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU-dagbok) och en skriftlig inlämningsuppgift.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls eftersom lärosätet ger flera goda exempel på hur målet vävs in i kurser och examineras på flera olika sätt. Det ges under utbildningen övningar innan och mellan VFU-kurserna, där bland annat rollspel möjliggör för studenterna att öva och visa sin förmåga till didaktiska val och analyser. Det är berömvärdt att målpåfyllelse säkerställs på det sättet, eftersom det tränar studenterna i kunskaper som är för professionen relevanta kunskaper.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls eftersom studenterna tränas i att planera, genomföra, utvärdera och utveckla sin undervisning, så att varje elev stimuleras och utvecklas. Det sker genom olika kurser med tillhörande examination. Det finns även en nära integration mellan UVK, VFU, ämnen och ämnesdidaktik. Bedömargruppen hade dock önskat en tydligare bild av hur progressionen sker inom UVK och VFU relateras till kurser inom de olika ämnena.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls. På en grundläggande nivå beskriver självvärderingen tydligt hur studenterna får möjlighet att utveckla de förmågor som målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling anger. Studenterna får i form av gruppövningar och i skrift resonera om ett case. Bedömargruppen anser att detta sätt att arbeta i viss mån kompenserar för vissa av de svårigheter som det innebär att ha den långa VFU:n så sent i utbildningen, men också att det rustar studenterna väl inför olika undervisningssituationer. Moment relaterat kring hållbar utveckling behöver enligt bedömarna stärkas, så att studenter får större del av dessa kunskaper. Detta utvecklingsområde identifierar lärosätet även i självvärderingen.

Bedömargruppen uppfattar att utbildningen i sin helhet behandlar jämställdhet, men noterar samtidigt att beskrivningarna i såväl självvärderingen som intervjuerna inte till fullo klargör hur jämställdhet examineras inom UVK. Därför är den här delen något som skulle kunna utvecklas mer.

Lärosätet följer upp utbildningen och resultaten av kursutvärderingarna behandlas och återkopplas. Ett utvecklingsområde är att metoder och enhetliga rutiner behöver stärkas inom samtliga kurser för hur studenterna ska få större inflytande över sin utbildning. Genomströmning och avhopp analyseras systematiskt två gånger per år via intervjuer med de studenter som har avslutat sin utbildning i förtid. För att stödja studenterna att genomföra studierna inom planerad tid genomfördes under hösten 2018 ett pilotprojekt för att stärka deras skrivande. Projektet fördjupades under 2019. Men bedömargruppen ser oklarheter i systematiken i de förebyggande insatserna.

Studentrepresentation finns i samtliga beredande och beslutande organ. Även på programnivå finns studentrepresentation, och dialog förs mellan ansvariga för lärarutbildningen och studentkåren. Informationsmöten hålls och på lärarutbildningens webbplats finns utbildningssidor med information och kontaktyvägar. Flera av kontakterna mellan de kursansvariga och studenterna sker genom informella möten. Som ett led i detta är det särskilt viktigt att lärosätet arbetar med lärarnas

tillgänglighet och snabb återkoppling till de studerande. Bedömaregruppen noterar att tillfredsställande rutiner finns på plats, men kan inte bedöma hur studeranderepresentationen utvecklats över tid eller hur närvaron av studenter ser ut i praktiken.

Bedömaregruppen finner att de kontakter som studenterna får under sin utbildning med arbetslivet är tillfredsställande. Lärosätet framhåller den långa VFU:n som viktig i förberedelsen för det kommande yrkeslivet. Även bedömaregruppen menar att kurserna inom VFU är viktiga för att förbereda studenterna för arbetslivet. Men gruppen ser det som problematiskt om en student befinner sig på samma skola med en handledare som studenten inte kan utvecklas tillsammans med. Målsättningen är att studenterna ska få stifta bekantskap med flera skolor med olika strukturella förutsättningar, men skriver inget om hur detta görs. Detta är därför att betrakta som ett utvecklingsområde. En styrka i utbildningen är enligt bedömaregruppen att yrkesverksamma lärare och skolledare medverkar i seminarier.

Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Bedömning med motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

I bild arbetar enligt självvärderingen tolv lärare, sju lektorer och fem adjunkter. De flesta av lärarna har tillsvidareanställningar, men tre adjunkter har tidsbegränsade anställningar. Adjunkter står för merparten av undervisningen, trots att lektorerna är fler i arbetslaget. Ingen av lärarna arbetar inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK). I kurserna inom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) arbetar två av lärarna sammantaget 20 procent, vilket i intervjun förklaras med det låga antalet bildstudenter på lärosätet. Det finns 17 studenter i bild och fyra i ämnet bild och slöjd.

Flera av lärarna har 20–25 procent av sin tjänst för kompetensutveckling och forskning och två av lärarna har 40 procent eller mer i forskningstid, vilket är mer än tillfredsställande enligt bedömarena. I miljön finns också flera konstnärliga lektorer i andra estetiska ämnen, dock inte i bild, och en filosofie magister i fri konst. Det finns enligt självvärderingen en plan för kompetensförsörjning vilken omfattar att på sikt nyanställa doktorander. Inför kommande pensionsavgångar i lärarlaget för estetiska ämnen planerar lärosätet att anställa en gästprofessor på 25 procent med inriktning didaktik. Bland lärarna finns en docent i pedagogiskt arbete med inriktning bild, dock ingen professor, vilket bedömarena anser är en viktig förutsättning för att säkerställa den vetenskapliga ämnesnivån undervisningen. Det finns också, förutom två lektorer med doktorsexamen i pedagogiskt arbete med inriktning bild, också en filosofie licentiat inom samma ämne. Två av lärarna är verksamma konstnärer och de flesta av lärarna har en lärarexamen i bild, vilket bedömarena anser borgar för en god professionsförankring av utbildningen. Därtill tar lärosätet även in bildlärare i regionen som gästlärare. Lärare med ett flertal andra lärarexamina finns även i arbetslaget, vilket ger bredd och visar att lärosätet har kompetens gentemot UVK.

Den volym och sammansättning som läroslaget har vid lärosätet ger goda förutsättningar för att säkerställa adekvat kompetens. Antalet lektorer är fler än adjunkter, men adjunkterna undervisar merparten av undervisningsprocenten i bildläroslaget, vilket bedömlarna vill uppmärksamma. En tidigare professur i bild har inte ersatts efter pensionsavgång. För att ytterligare stärka miljön och kvalitetssäkra den vetenskapliga ämneskompetensen, rekommenderar bedömlargruppen detta som en angelägen satsning för lärosätet. Arbetsslaget saknar också konstnärlig lektor med inriktning bild, vilken skulle stärka de konstbaserade delarna i arbetet, varför detta rekommenderas som ett utvecklingsområde. Alla lärare har dock genomgått högskolepedagogiska kurser eller har motsvarande meriter. Anställningsförhållandena liksom den sammantagna vetenskapliga, konstnärliga och pedagogiska kompetensen är enligt bedömlargruppen tillfredsställande för bildläroslaget.

Utbildningsmiljö

Bedömning med motivering: *Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

Bedömlargruppen anser att Institutionen för estetiska ämnen utgör en unik vetenskaplig och konstnärlig miljö ur ett nationellt perspektiv och vill lyfta fram utbildnings- och forskningsmiljön vid lärosätet som ett styrkeområde. Det finns disputerade lärare och pågående forskning i sex olika forskningsprojekt inom samtliga av de estetiska ämnena bild, musik och slöjd. I självvärderingen presenteras satsningar på lärarna genom olika typer av forskningsmedel såsom, strategiska satsningar, gästprofessur i estetiska ämnen, medel för doktorander i bild varannat år, och samverkanslektorat med skolhuvudmän genom praktisknära forskning. Därför anser bedömlargruppen att miljön vid lärosätet på ett mycket tillfredsställande sätt uppfyller krav för forskningsanknytning och vetenskaplig grund samt för lärarnas kompetensförsörjning. Vid institutionen bedrivs bland annat skolforskning, forskning kring konstpedagogik, om multimodala arbetsformer i skolämnen samt ungas deltagande i kulturlivet i relation till Kulturhuvudstäder. Därtill har ett flertal avhandlingsstudier publicerats, vilket tyder på att forskningsmiljön är stark. Detta gäller även bildområdet då tre doktorander finns inom det bilddidaktiska fältet. Även kopplingen till skolan och forskning riktad mot kursplan och bildundervisning är stark. Det finns också en aktiv delaktighet i flera forskningsnätverk. Dock saknar bedömlargruppen inslag av samtida utbildningsfilosofiska perspektiv, vilket skulle bidra till att vidga den skolbaserade och didaktiska forskningen.

Ett samarbete med Bildmuseet är en del av bildläroslaget och lärosätets permanenta verksamhet. I självvärderingen anges att det i verksamheten skapas en närhet mellan utbildning och forskning som utgår från fyra specifika kriterier där studenterna har möjlighet att utveckla förmåga att förstå, värdera och använda processer genom vilka vetenskapligt baserad kunskap uppstår och ständigt omprövas. Detta binder samman utbildningarnas vetenskapliga, konstnärliga och professionsinriktade delar. Bedömlargruppen anser att de seminarier och publikationer som används för att stärka gestaltande arbetsformer och visuella metoder borgar för en god kompetensutveckling. Bedömlargruppen hade gärna sett en satsning på en professur för att ytterligare stärka miljön och bildämnet vid lärosätet. I syfte att främja konstnärlig forskning och för att bibehålla hög kvalitet i utbildningarna, görs framöver en samordning av lokaler, resurser och kompetensområden i en sammanhållande struktur under Humanistisk fakulteten. Bedömlargruppen

rekommenderar att bildämnetts behov bevakas i denna process, så att kvalitet och förutsättningar för området bild kan stärkas, då miljön även har ett nationellt värde.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.*

Vid lärosätet skapas enligt självvärderingen en progression i studierna genom att kurserna innehållsmässigt organiseras utifrån grundläggande, befästande och fördjupande nivå. Detta säkerställer överblick och kvalitet i utbildningen och ses som mycket tillfredsställande av bedömggruppen. Sammantaget får studenterna möjlighet att utveckla såväl bredd som djup i sina studier. Studier på grundläggande nivå innehåller, exempelvis i ämneskurs *Bild 1*, arbete med olika material och tekniker då kursen är brett orienterad där fyra moment av fem förbereder studenten för undervisning i bild upp till årskurs 6. Här ingår analog bildframställning och verktyg för två- och tredimensionellt bildarbete, materiallära, färglära, modellteckning, men också perceptionsstudier, digital bild och bildberättande, konstteori och konsthistoria samt bildanalys och bildtolkning. Arbetet sker laborativt under handledning och innefattar exempelvis en serie workshops med verktyg och maskiner, material och tekniker som gips, keramik/lera, formtagning, gjutning. Detta i enlighet med de krav som ställs i grundskolans styrdokument. Här förs också loggbok över arbetet. Studenterna har mycket god tillgång till verkstäder och får en gedigen grund i olika bild- och hantverkstekniker, vilket sammantaget borgar för bredd och djup i studierna.

I studier på befästande nivå behandlas konstteoretiska och konsthistoriska ingångar liksom bildsemiotik, arkitektur och design, samt en uppgift att transformera ett skulpturalt verk där studenterna uppmanas att upprepa, överdriva och förstärka verket. Arbetet dokumenteras skriftligt och studenterna ska visa att de observerat aspekter av formspråk med mera. Fördjupande nivå sker främst inom det självständiga arbetet om 30 högskolepoäng, men har enligt självvärderingen förberetts i de tidigare kurserna där studenterna genom föreläsningar, seminarier, skriftliga inlämningar och studier av kurslitteratur utvecklar insikter i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Bland annat studeras genomslaget av digitala inslag i den senaste kursplanen för bildämnet i skolan, och betydelsen av digitala verktyg och medier i bildämnetts undervisningspraktik efter att det stärks i styrdokumentet för bild. Studierna är genom nivåindelningen därmed upplagda i progression där tydliga studieguider och lärplattform skapar ytterligare förutsättningar för ämnesstudiernas genomförande, vilket bedöms som positivt av bedömggruppen. Även de självständiga arbetena visar enligt bedömnarna att såväl förberedelsearbetet inför examenskursen, liksom forskningsanknytningen är tillfredsställande, då samtliga arbeten visar på hög måluppfyllelse.

Bedömggruppen anser att strukturen med en nivåindelning av studierna är föredömlig, vilket skapar förutsättningar för att kunskap och förståelse grundläggs, befästs och fördjupas genom utbildningen. Mellan självvärderingen och intervjuerna framgår dock en motsättning där förhållandet mellan teoristudier och ämnesdidaktik inte framstår som lika tydlig. Därför rekommenderas lärosätet att på ett tydligare och mer lyhört sätt skapa strukturer för studentdeltagande i dessa processer.

Kopplingen till ämnesdidaktiken rekommenderas som ett utvecklingsområde utifrån intervjuerna, liksom examinationsformerna. I självvärderingen görs heller inte någon åtskillnad i beskrivningen av studierna i inriktning årskurs 7–9 eller gymnasieskolan, men i intervjuerna framgår att fördjupningen i studierna sker i de senare kurserna och att hänsyn till årskurs och inriktning tas i beaktande på olika sätt.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visar kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

I självvärderingen anges att studierna i bildlärarutbildningen är specifikt inriktade mot fördjupning inom det ämnesdidaktiska forskningsfältet med inriktning mot teori, metod och skrivande. Bildkurserna genomsyras av att utveckla kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet utifrån upplägget kring progression, vilket bedömaregruppen noterar som gott. På den grundläggande nivån behandlas ämnesområden som barn och ungas bildspråkliga utveckling, bildanalys och bildsamtal liksom bedömning och betygssättning. Studierna bedrivs i form av föreläsningar, seminarier och olika tillämpningsövningar mellan metod och teori där skriftliga reflektioner, didaktisk planering, litteraturseminarier och övningsundervisning används. Studenterna bedömer eleverbeten med utgångspunkt i adekvata teorier i kurslitteraturen om barns lärande samt utifrån styrdokument. En variation av undervisningsformer länkar samman praktiska och teoretiska delar på ett tillfredsställande sätt enligt bedömaregruppen.

På befästande nivå genomför studenterna ett projektarbete där det ingår konstpraktik på Bildmuseet. Studenterna planerar en didaktisk aktivitet med frågor kring etnicitet och genus samt genomför visningar för elever vilket ger studenterna inblick i annan pedagogisk verksamhet än bildundervisning i skolan. Samverkan med Bildmuseet anser bedömaregruppen vara ett styrkeområde. På fördjupande nivå ges kursen *Examensarbete – estetiska ämnen*, 30 högskolepoäng på avancerad nivå vilken bygger vidare på teoretiska och forskningsmetodologiska kunskaper och färdigheter från UVK-kurser samt ämnesstudier. I kursen ingår forskningsplanering med fokus på forskningsprocess och formulering av syfte och forskningsfrågor och en orientering i tidigare forskning. De studier som genomförs är ofta kopplade till skolan. Studenterna kan också genomföra ett självständigt arbete där konstbaserat arbete utgör en del av metoden och den skriftliga rapporten görs i något mindre i omfattning. Samtliga självständiga arbeten som ingår i underlaget för bedömningen visar på hög måluppfyllelse.

Enligt bedömaregruppen länkas en vetenskaplig förankring till bildläraryrket på ett tillfredsställande sätt genom en variation av undervisningsformer. Däremot behöver kopplingen mellan kvantitativa metoder inom UVK och inom bild tydliggöras eftersom det inte framgår enligt självvärderingen. Detta klargörs heller inte i intervjuerna, och ses som ett fortsatt utvecklingsområde av bedömarna.

Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: *Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter*

samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.

I självvärderingen beskrivs hur kurser i utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och bildämnet löper i en studiegång med progression över tre nivåer. UVK och VFU, som totalt omfattar 90 högskolepoäng, är fördelade först på grundläggande och sedan på fördjupande nivå. De tre bildkurserna på 30 högskolepoäng vardera, ligger efter varandra och går från grundläggande till befästande nivå. Dock framkommer inte förhållandet mellan ämneskurser, UVK-kurser och VFU-kurser i sin helhet någonstans i självvärderingen, vilket är en svaghet som också bekräftades av intervjuerna.

I självvärderingen betonas studentens förmåga att reflektera över genomförd undervisning och sin professionsutveckling. På grundläggande nivå reflekterar studenten över egna och andras erfarenheter, vilket dokumenteras i form av en loggbok. Här ingår också gestaltande processer. I kurser på befästande nivå tränar studenten sina färdigheter och förmågor genom att skriva en vetenskaplig rapport som förberedelse för det självständiga arbetet. Detta framkommer i målen att studenten ska: 1) uppvisa relevant och aktuell kunskap om forskningsområdet genom användning av primär- och sekundärkällor, 2) bearbeta, tolka och analysera insamlade data i enlighet med vetenskapliga principer samt redogöra för detta, 3) dra slutsatser grundade i egna resultat, tidigare forskning och teorier samt diskutera resultaten i förhållande till yrkesverksamheten, och 4) diskutera det egna arbetets slutsatser och deras implikationer för framtida forskning. Detta tyder enligt bedömargruppen på att studenterna i tillräcklig omfattning får beskriva, diskutera och bedöma sina och andras erfarenheter liksom relationen mellan bildteori och bilddidaktisk praktik. Samtliga självständiga arbeten som har bedömts visar på hög måluppfyllelse, vilket stärker bedömargruppens uppfattning att studenterna genom utbildningen utvecklar sin färdighet och förmåga att bidra till kunskapsutvecklingen inom ämnet på ett mycket tillfredsställande sätt.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Den ämnesdidaktiska kompetensen hos studenten utvecklas enligt självvärderingen i progression mellan ämnesdidaktiska kurser. Grundläggande ämnesdidaktisk kompetens utvecklas i kursen *Bild 1* med exempelvis förmåga att analysera, tolka och samtala om bilder med stöd av konstteoretiska och ämnesspecifika begrepp, samt förmåga beskriva den kreativa arbetsprocessen i egen eller andras konstnärliga produktioner och att bedöma framsteg. Studenterna arbetar med bedömning och betygssättning med utgångspunkt i Skolverkets bedömningsstöd i bild. Utifrån de studier i material och teknik som ingår i kurser ska studenten tillämpa och planera för undervisning gentemot en tänkt målgrupp elever, vilket borgar för en koppling till kommande yrkesliv och bildläraryrket.

I kursen *Bild 2a* befästs de ämnesdidaktiska kunskaperna utifrån kursmålen där studenten utvecklar didaktisk kompetens om metoder för bildsamtal, förmåga att diskutera såväl egna som andras gestaltningar, samt analysera och tolka med hjälp av några bildanalytiska metoder. Kursens tema är samtidskonst och ungdomskultur där ämnesdidaktiken knyts till teoretiska studier av konst, samtidskonst och semiotik. Bedömning och tolkning relateras till konstvetenskapliga frågor och till konstens metoder och tillämpning i bildämnet. Parallellt genomför studenterna egen konstnärlig

fördjupning exempelvis i rörlig bild, fotografi, digital bild, performance. En viktig del av den ämnesdidaktiska reflektionen är att studenterna genomför studierna i par. Studenterna genomför också konstpedagogiska workshops med externa grupper från förskola till gymnasieskola, vilket tränar förmågan att leda barn och elever i olika åldrar. Detta anser bedömargruppen vara en kvalitet som säkrar kopplingen till yrkesrollen.

Befästningen av ämnesdidaktiska kunskaper sker också i VFU-kursen *Att undervisa i bild*, där studenten på ett mer fördjupat plan analyserar om planeringar och genomförande av undervisning fungerat eller ej. I kursen ska studenten också analysera sin VFU-lärares arbete med formativ och summativ bedömning av elevernas prestationer. Här läggs fokus på studentens integration av sina praktiska, didaktiska och teoretiska färdigheter och förmågor. Studenten får besök av VFU-lärare vid samtliga VFU-perioder, vilket är mycket tillfredsställande enligt bedömargruppen. Studenten skriver en VFU-rapport som består av en analys av den egna undervisningen vid åtta tillfällen där helheten mellan planering, genomförande, examination och utvärdering beaktas, samt knyts till vetenskaplig litteratur. Att det i lärarlaget finns yrkesaktiva lärare stärker ytterligare sammanlänknigen med skolan.

Bedömargruppen noterar att lärosätet valt att ha en VFU-period i kursen *Lärarkets dimensioner* på 22,5 högskolepoäng, samt att i slutet av utbildningen också valt ett självständigt arbete motsvarande 30 högskolepoäng. Studenten i bildlärarutbildningen förväntas genomföra många undervisningstillfällen, vilket enligt bedömargruppen är en styrka, och kursen omfattar tre fjärdedelar av en termin. Dock kvarstår en rekommendation där bedömargruppen utifrån intervjuunderlaget anser att de ämnesdidaktiska inslagen i utbildningen bör stärkas, gärna i samverkan med studenter.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

I självvärderingen beskrivs hur studenten kontinuerligt utvecklar färdighet och förmåga att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning i ett progressionsperspektiv mellan kurser, exempelvis mellan kurserna 1 och 2 samt VFU-kurs 3 och 4. Även om progressionen utifrån många olika aspekter framstår som en styrka i utbildningen så förblir den ämnesdidaktiska kopplingen till läraryrket ett utvecklingsområde. I kurs 1 lär sig studenten grundläggande färdigheter i undervisningsplanering där de ger respons på medstudenter och får respons av studenter och lärare eller genom redovisningar med Powerpoint, där de redogör för tänkt elevgrupp, syfte och upplägg av lektioner och anknyter till kurslitteratur. I kurs 2 utvecklar studenten sina färdigheter genom att planera ett helt undervisningsprojekt med utgångspunkt i planerade lektioner i samverkan med konstpedagogisk verksamhet vid Bildmuseet. Här höjs kraven på vetenskaplig förankring i mer avancerad vetenskaplig litteratur och på nivån av reflektion. Studenten planerar och genomför också undervisning i samband med VFU. I VFU-kurs 3 *Att undervisa – estetiska ämnen*, genomför och utvärderar studenten mer självständigt en planering. Studenten förväntas undervisa vid cirka 15 tillfällen under 4 veckorsperioden. Här genomförs också ett trepartssamtal mellan studenten, VFU-läraren och VFU-handledaren, med särskilt fokus på ledarskap, kommunikation i klassrummet och social kompetens, vilket bedömargruppen ser som tillfredsställande. I VFU-kurs 4 *Lärarkets*

dimensioner, ska studenten undervisa så mycket som möjligt, identifiera sina utvecklingsområden och lägga särskilt fokus på bedömning av elevarbeten.

I intervjuunderlaget framgår dock att kopplingen till internationell forskning behöver stärkas liksom kopplingen till flerspråkiga skolmiljöer, vilket bedömargruppen rekommenderar som ett utvecklingsområde.

Jämställdhet

Bedömning med motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.*

Vid lärosätet eftersträvas en jämn könsfördelning i beredande och beslutande organ där riktlinjen är proportionen 60/40. Enligt självvärderingen har könsbalansen i lärosätets programråd (dock inte i ämneslärarrådet) varit något skev, där åtgärder vidtagits genom ökad könsutjämning, vilket resulterat i en jämnare balans. Studentbarometern som genomfördes 2016 visade att lärosätet utmärkte sig då studenterna till över 80 procent var nöjda med inslagen kring jämställdhet. I kurslitteratur beaktas att minst en titel per kurs ska ha ett uttalat genusperspektiv eller annat kritiskt perspektiv, och att könsfördelningen mellan författarna ska vara jämn (60/40). Även i arbetslaget och i uppgifter strävas en jämn könsfördelning så att inte traditionellt manliga och kvinnliga arbetsuppgifter reproduceras, vilket lärosätet beskriver som en utmaning. Lärarna producerar avhandlingar i bildundervisning i samverkan med genusforskarskolan och fem av dessa avhandlingar har fokus på genusproblematik och på bevakandet av en maskulin konsthistorisk kanon för att föra in feministiska konsthistoriska titlar i kurslitteraturen.

På bildlärarutbildningen framhålls vikten av att ha medvetenhet om och kunna diskutera områden som populärkultur, ungdomskultur och queeruttryck inom skol-, konst- och kulturområdet. I självvärderingen problematiseras att bildämnet är feminint könsmärkt exempelvis gällande betygsstatistik. Genom att studenterna möter dessa perspektiv i sin utbildning får de också en beredskap att arbeta med dessa aspekter i sin kommande yrkesroll.

Jämställdhet anges i självvärderingen som ett utvecklingsområde men enligt bedömargruppen är det snarare ett styrkeområde utifrån att över 80 procent av studenterna är nöjda, att centrala analyser görs av ansöknings- och antagningsciffror, liksom av genomströmning och avhopp genomförs utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: *Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.*

Utifrån lärosätets kvalitetssystem som beskrivs i självvärderingen genomförs en rad uppföljningar på programnivå i form av nybörjarenkät och studiebarometer, säkring av examensmål i matris för program/examina samt programutvärderingar, såväl i mitten som i slutet på utbildningen.

Bedömargruppen ser detta som en adekvat kvalitetssäkring. Dessutom genomförs en kollegial granskning av program vart sjätte år. I ämneslärarprogrammen skrivs årligen en kombinerad verksamhetsberättelse och verksamhetsplan som innefattar en programanalys, kopplad till budgetarbetet, där förändringar, åtgärder och utvecklingsinsatser i utbildningen beskrivs.

Studenterna genomför en digital skriftlig anonym kursutvärdering som publiceras på institutionens hemsida. Dessa synpunkter följs upp med efterkommande studentårskurs. I mitten av kurserna genomförs också muntliga utvärderingar och analoga skriftliga utvärderingar för att fortlöpande kunna förbättra kurserna. Lärarna ansvarar gemensamt för uppföljningen.

I självvärderingen ges exempel på hur synpunkter från studenter lett till omfattande revidering av kursinnehåll och de ämnesdidaktiska inslagen då studenterna ansåg att kurserna hade för många konstnärliga inslag och för litet ämnesdidaktik. Det pågår också ett utvecklingsarbete kring undervisning, handledning och examinationsformer för att öka andelen självständiga arbeten som använder gestaltande och konstbaserade metoder. Lärarna har haft problem att få in kursvärderingar, vilket lett till att olika åtgärder diskuterats för ökad svarsfrekvens, exempelvis schemaläggning av dessa eller att utse en ämneskoordinator som ansvarar för detta. Kursutvärdering behöver fortsättningsvis ses som en del av att finna metoder för en stärkt ämnesdidaktisk koppling i utbildningen och är en rekommendation av bedömargruppen.

Bedömargruppens uppfattning är härmed att utbildningen följs upp på ett systematiskt sätt på både kurs- och programnivå. Resultatet av uppföljningarna omsätts vid behov i åtgärdsplaner som dels följs upp och återkopplas till relevanta målgrupper genom det systematiska arbetet med kompetensuppföljningsplaner på institutionsnivå, dels genom strategiska satsningar på universitets- fakultets- och institutionsnivå.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Analys av genomströmning sker löpande under året i samband med de ekonomiska tertiälprognoserna. En avhopsanalys genomförs systematiskt två gånger per år via intervjuer med studenter som avslutat sin utbildning i förtid, vilket analyseras av Lärarhögskolans ledning och programråd. I självvärderingen finns en omfattande tabell med kritiska frågor som används som underlag för denna analys, vilket bedömarna anser borgar för ett tillfredsställande underlag.

Sedan utbildningen införde arbetsprover i antagningsprocessen har i stort sett avhoppet upphört och utifrån tillgänglig genomströmningstatistik slutför nästan samtliga studenter bildlärarytutbildningen i nuläget. Bedömargruppen anser sammantaget att utbildningens genomströmning och avhopp analyseras och att lärosätet vidtar åtgärder för att studenten ska kunna genomföra utbildningen inom planerad studietid.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Studentperspektiv

Bedömning med motivering: *Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Vid lärosätet finns studentrepresentanter i alla beredande och beslutande organ där lärarstudenterna har en egen sektion inom studentkåren som tillvaratar studenternas intressen. Kvalitetsarbetet i ämneslärarprogrammet kan också följas av studenterna via lärplattformen Cambro. Särskilda möten erbjuds studenterna inför val av andraämnen, verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och självständigt arbete. Särskilda hemsidor ger information om kontaktpersoner och kontaktvägar. Bildstudenter

deltar i en lokal samverkansgrupp var tredje termin efter ett rullande schema med de andra estetiska ämnena, vilket ger dem direkt inflytande i utbildningen.

I självvärderingen framhålls närheten till studenterna som en garant för inflytande, då studenterna är relativt få och de kan bygga upp en närhet till lärarna som underlättar dialog. I självvärderingen ges exempel på hur studenters kritik lett till förändring av utbildningsgången bland annat gällande progression och där förändringarna utarbetades utifrån studenternas initiativ. Därmed anser bedömaregruppen att studenterna ges möjlighet att både uttrycka åsikter och delta i beslut gällande lärarutbildningen på ett tillfredsställande sätt. Dock uppmanas lärosätet av bedömaregruppen att fortsätta ett dialogiskt förhållningssätt till studenterna, och att ta tillvara deras synpunkter.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Lärosätets styrelse för lärarutbildning har arbetslivsrepresentation i och med ett regionalt samverkansråd som innefattar skolhuvudmän. Rådet har olika undergrupper som arbetar med övningsskolor, praktisknära forskning och utveckling av verksamhetsförlagd utbildning (VFU). En alumnpåföljning görs vartannat år i form av en enkät som genomförs i samverkan med andra lärosäten i landet. Samverkan med skolor är enligt bedömaregruppen en viktig del i studenternas anknytning till arbetsliv och den sker via VFU, lärare som är yrkeslivsverksamma i skolan och praxisnära forskning. Detta anser bedömaregruppen vara en viktig förberedelse inför professionen. Alla självständiga arbeten genomförs i samverkan med skolor, där studenter genomför observationer och intervjuer. Informationsvägar finns såväl i formella beredande organ, som i mer öppna nätverk och sammanhang. Exempel på sådana nätverk är en årlig dag för bildlärarnätverket som anordnas av bildlärarutbildningen.

Det som dock framstår som ett tydligt utvecklingsområde som bedömaregruppen vill lyfta fram är internationaliseringen. I intervjuerna framkom att lärosätet och bildlärarutbildningen deltar i nationella och nordiska samarbeten, och att bildlärarutbildningen tidigare haft och samverkat med ett flertal internationella kontakter, men att den nu befann sig i en ny uppbyggnadsfas av nya kontakter. Eftersom det framgick i intervjuerna att även läsning av internationell litteratur och internationella perspektiv behöver stärkas i utbildningen, tillika flerspråkighet, så bedöms internationalisering, flerspråkighet och tillhandahållandet av interkulturella perspektiv som angelägna utvecklingsområden som lärosätet bör beakta för att bibehålla kvaliteten i bildlärarutbildningen.

Samlat omdöme ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Bedömning med motivering: *Tillfredsställande*

Att bedömningsgrunder är tillfredsställande eller inte och att mål uppfylls eller inte inom ämnes- och ämnesdidaktiska studier vägs samman med motsvarande bedömningar inom utbildningsvetenskaplig kärna. Denna sammanvägning framgår i det samlade omdömet för examenstillståndet, det vill säga för utbildningen i sin helhet.

Antalet lärare och deras kompetens är i stort tillfredsställande på både kort och lång sikt. Lärarnas tid för kompetensutveckling och forskning skapar mycket goda förhållanden för forskning och utveckling och förankring av dessa i utbildningen. Lärosätet gör också olika strategiska satsningar med olika typer av forskningsmedel, gästprofessur i estetiska ämnen, medel för doktorander i bild varannat år. Bedömgargruppens rekommendation är dock att stärka kompetensen med att en professur i bildpedagogik/bilddidaktik samt att en konstnärlig lektor med bildinriktning bör rekryteras för att kvalitetssäkra arbetet med den konstbaserade undervisningen.

Utbildningsmiljön är tillfredsställande men den skulle stärkas till följd av ovan nämnda rekryteringar. En vetenskaplig förankring till bildlärarkyrket sker genom en variation av undervisningsformer, VFU, yrkesverksamma lärare och praxisnära forskning, men också genom de mycket goda förhållanden för kompetensutveckling och forskning som lärarna erhåller. De tre doktoranderna i bildämnet, liksom skolnära forskningsprojekt, stärker ytterligare forskningsanknytningen i utbildningen. I syfte att samla de konstnärliga verksamheterna gör lärosätet framöver en samordning av lokaler, resurser, kompetensområden på ett flertal högskolor i en sammanhållande struktur under humanistisk fakultet. Bedömgargruppen rekommenderar att bildämnets behov bevakas i denna process, för att inte kvalitet och förutsättningar för området bild ska försämrans utan istället stärkas, då miljön även har ett nationellt värde.

Målet gällande om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete uppfylls. Ämnesstudierna karaktäriseras av bredd och djup, och täcker innehållsmässigt såväl teoretiskt som praktiskt fältet visuell kultur. Lärosätets upplägg av utbildningen med grundläggande, befästande och fördjupande nivå borgar för att en progression skapas genom utbildningen, ger överblick och binder samman utbildningarnas vetenskapliga, konstnärliga och professionsinriktade delar på ett föredömligt sätt som säkerställer en progression. Bedömgargruppen uppfattar dock en motsättning där förhållandet mellan teoristudier och ämnesdidaktik inte framstår som lika tydlig. Därför rekommenderas lärosätet att på ett tydligare och mer lyhört sätt skapa strukturer för studentdeltagande i dessa processer.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, uppfylls. Bildkurserna genomsyras av att utveckla kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet utifrån upplägget kring progression, vilket bedömgargruppen noterar som gott. Studenterna har mycket goda förutsättningar gällande lokaler och verkstäder, och får en gedigen grund att utveckla olika bild- och hantverkstekniker. En variation av undervisningsformer länkar samman praktiska och teoretiska delar på ett tillfredsställande sätt. Ett särskilt styrkeområde är samverkan med Bildmuseet. De självständiga arbetena som bedömts håller mycket tillfredsställande kvalitet. Däremot behöver kopplingen mellan kvantitativa metoder inom UVK och inom bild tydliggöras.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Det finns en tydlighet i hur lärosätet beskriver studentens gradvisa utveckling av reflektion över forskningsresultat och professions- och ämnesutveckling. Förhållandet mellan ämneskurser, UVK-kurser och VFU-kurser framkommer dock inte och bedöms vara ett angeläget utvecklingsområde för lärosätet. Eftersom samtliga självständiga arbeten har bedömts hålla hög kvalitet anser bedömgargruppen att studenterna genom utbildningen utvecklar sin

färdighet och förmåga att bidra till kunskapsutvecklingen inom ämnet på ett mycket tillfredsställande sätt.

Målet om att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Den ämnesdidaktiska kompetensen utvecklas i progression mellan ämnesdidaktiska kurser. Utifrån de studier i material och teknik som ingår i kurser ska studenten tillämpa och planera för undervisning gentemot en tänkt målgrupp elever. Studenterna genomför också konstpedagogiska workshops med externa grupper från förskola till gymnasieskola, vilket tränar förmågan att leda barn och elever i olika åldrar. Befästningen av ämnesdidaktiska kunskaper sker också i VFU-kurser. Kopplingarna till yrkesliv tillhandahålls av lärosätet med trepartssamtal inom VFU, besök vid varje VFU-period, professionsförankring genom yrkesverksamma lärare, nätverkande, samverkan med Bildmuseet. Sammantaget skapar detta goda möjligheter för studenterna att förbereda sig för ett kommande yrkesliv och bildprofessionen. Dock kvarstår bedömargruppens rekommendation om att ämnesdidaktiken i utbildningen bör stärkas.

Målet om att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls. Studenten utvecklar kontinuerligt färdighet och förmåga att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning i progression mellan kurser. I en senare kurs planerar studenten ett helt undervisningsprojekt med utgångspunkt i planerade lektioner i samverkan med konstpedagogisk verksamhet vid Bildmuseet. Här höjs kraven på vetenskaplig förankring i mer avancerad vetenskaplig litteratur och på nivån av reflektion. Det framgår dock att kopplingen till internationell forskning behöver stärkas liksom kopplingen till flerspråkiga skolmiljöer, vilket enligt bedömargruppen är ett utvecklingsområde.

Jämställdhetsperspektiv tycks på många olika sätt beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande och kan ses som ett styrkeområde. Studentbarometern som genomfördes 2016 visade att lärosätet utmärkte sig då studenterna till över 80 procent var nöjda med inslagen kring jämställdhet. I kurslitteratur beaktas att minst en titel per kurs ska ha ett uttalat genusperspektiv eller annat kritiskt perspektiv, och att könsfördelningen mellan författarna ska vara jämn (60/40). Även i arbetslaget och i uppgifter strävas en jämn könsfördelning så att inte traditionellt manliga och kvinnliga arbetsuppgifter reproduceras, vilket lärosätet beskriver som en utmaning, men där bedömargruppen anser att det genomförs ett fortgående utvecklingsarbete.

Utifrån lärosätets kvalitetssystem genomförs en rad uppföljningar på programnivå i form av nybörjarenkät och studiebarometer, säkring av examensmål i matris för program/examina samt programutvärderingar, såväl i mitten som i slutet på utbildningen. Bedömargruppen ser detta som en adekvat kvalitetssäkring. Studenterna genomför en digital skriftlig anonym kursutvärdering som publiceras på institutionens hemsida. Dessa synpunkter följs upp med efterkommande årskurs. I mitten av kurserna genomförs också muntliga utvärderingar och analoga skriftliga utvärderingar för att fortlöpande kunna förbättra kurserna. Lärarna ansvarar gemensamt för uppföljningen. En avhopsanalys genomförs systematiskt två gånger per år via intervjuer med studenter som avslutat sin utbildning i förtid, vilket analyseras av Lärarhögskolans ledning och programråd. Kontinuerlig uppföljning av studierna, avhopp och genomströmning bidrar till att studenterna kan genomföra sina studier på utsatt tid.

Studentrepresentanter finns i alla beredande och beslutande organ, och där lärarstudenterna har en egen sektion inom studentkåren som tillvaratar studenternas intressen. Kvalitetsarbetet i ämneslärarprogrammet kan också följas av studenterna via lärplattformen Cambro. Det har skett förändringar utifrån synpunkter och initiativ från studenterna när det gäller utbildningsgången och progression. Bedömggruppen anser därmed att studenterna ges möjlighet att både uttrycka åsikter och delta i beslut gällande lärarutbildningen på ett tillfredsställande sätt på övergripande nivå. Däremot är studentdeltagandet på bildlärarutbildningen ett fortsatt utvecklingsområde, varför lärosätet uppmanas av bedömggruppen att fortsätta ett dialogiskt förhållningssätt till studenterna.

Samverkan med skolor är en viktig del i studenternas anknytning till arbetsliv och det sker via VFU, lärare som är yrkeslivsverksamma i skolan och praxisnära forskning. Detta anser bedömggruppen vara en viktig förberedelse inför professionen. Studenterna ges möjlighet att samverka med kulturinstitutioner och möta barn och elever i olika åldersgrupper, där ett särskilt styrkeområde är samverkan med Bildmuseet. Bildlärarutbildningen är aktiv i nationell och nordisk forskningssamverkan och nätverkande. Dock bedöms internationalisering, flerspråkighet och tillhandahållandet av interkulturella perspektiv som utvecklingsområden för lärosätet.

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: [Umeå universitet

Yrkesexamen: [Ämneslärarexamen med inriktning mot årskurs 7-9 och Ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan]

Bilaga: [411-00377-18_UMU_UVK]

Använd en delningsmall per bilaga som delats.

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella sak/-faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Lärosätets svar skickas senast den 17 januari 2020 till utvitsy@uka.se med kopia till maria.nyman@uka.se. Ange **411-00377-18** i ärendemeningen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
1	2	5	Ämnesdidaktik behandlas inte i Umeå universitets utbildningsvetenskapliga kärna utan i ämnesstudier, i examensarbetet och i VFU-kurser (se inlämnade självvärderingar för alla ämnen samt för UVK). Att delar av den personal som undervisar i den utbildningsvetenskapliga kärnan har en forskningsbakgrund inom ämnen eller ämnesdidaktik, innebär alltså inte att det är ämnesdidaktik som behandlas i utbildningsvetenskaplig kärna utan att personalen också har forskningskompetens inom exempelvis generell didaktik och pedagogik eller inom övriga områden som enligt Högskoleförordningen ingår i utbildningsvetenskaplig kärna: exempelvis vetenskapsteori, värdegrund demokratins grunder och skolväsendets historia.

Utbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Uppföljning, åtgärder och återkoppling			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig